

ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΚΑΝΑΡΗ Δ.

1^ο Γυμνάσιο Σάμου Δ/Βάθμια Διεύθυνση Σάμου
e-mail: amatsagkos@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μεγάλη πυρκαγιά του Ιουλίου του 2000 και οι έντονες πλημμύρες του Νοεμβρίου του 2001 είχαν ευαισθητοποιήσει την κοινωνία της Σάμου. Κύριος στόχος του ΣΠΠΕ ήταν η περαιτέρω ευαισθητοποίηση των μαθητών όσον αφορά το φυσικό περιβάλλον της Σάμου (χλωρίδα-πανίδα). Επίσης το ΣΠΠΕ συνέβαλε στην κοινωνική ευαισθητοποίηση των παιδιών, μέσα από την επαφή τους με φορείς του νησιού, σχετικά με τα αίτια και τα μέτρα πρόληψης ενάντια στις πυρκαγιές και τις πλημμύρες. Η βιβλιογραφική έρευνα σε συνδιασμό με την επιτόπια παρατήρηση ήταν οι αφορμές για να αναπτυχθεί καταρχήν η συνεργατικότητα μεταξύ των 34 μελών της ομάδας και των 3 καθηγητών και στη συνέχεια η δημιουργικότητα των παιδιών μέσα από ζωγραφιές, παραμύθια, ποιήματα, φωτογραφίες, βίντεο και συγγραφή της τελικής εργασίας για τα δάση.

ΚΑΝΑΡΙ Δ.

e-mail: amatsagkos@yahoo.gr

ABSTRACT

July 2005 large fire and November 2001 floods have mooved Samo's society. SPEE's main target was to arouse students' interest concerning Samo's natural environment (flora and fauna) through contact with the local authorities in order to find out the causes, the effects and the precautions against fires and floods. Bibliographic research combined with in situ observation of the local environment contrtributed in co-operation among a 37-member team (34 students and 3 teachers). Besides, the creativity of students was developed through drawings, making up stories, poems, taking pictures, video recording and writing a concluding essay on the whole project.

Λέξεις κλειδιά: δάση, πυρκαγιές, πλημμύρες, συνεργατικότητα, δημιουργικότητα

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας της Σάμου, όσον αφορά τις καταστροφές που συνδέονται με τα δάση (πυρκαγιές – πλημμύρες – υποβάθμιση) και επομένως την πρόληψή τους, αποτέλεσε το βασικό κριτήριο επιλογής του αντικειμένου του ΣΠΠΕ του 1^{ου} Γυμνασίου Σάμου κατά τη σχολική χρονιά 2003-4. «Τα δάση της Σάμου : προβλήματα και προοπτικές » ήταν ένα από τα θέματα που η Ευγενία Βονάτσου και η Ευθυμία Μόρφου, καθηγήτριες οικιακής οικονομίας και γερμανικής φιλολογίας αντίστοιχα ως μέλη της παιδαγωγικής ομάδας και η υπεύθυνη της ομάδας Δέσποινα Κανάρη, φιλόλογος, προτείναμε στους μαθητές μας. Μετά από συζήτηση επέλεξαν το συγκεκριμένο θέμα που τους ενδιέφερε τόσο, ώστε συγκεντρώθηκαν τελικά 34 μαθητές, 16 κορίτσια και 18 αγόρια (2 κορίτσια και 3 αγόρια από την Γ΄ Γυμνασίου, 1 κορίτσι και 3 αγόρια από τη Β΄ και 13 κορίτσια και 12 αγόρια από την Α΄ τάξη, στην οποία και δίδασκα).

Φωτογραφία 1. Η ομάδα Π.Ε. του 1^{ου} Γυμνασίου Σάμου.

Η Σάμος, νησί του ανατολικού Αιγαίου με τέσσερις δήμους (Βαθέος, Καρλοβάσου, Μαραθοκάμπου, Πυθαγορείου) και έκταση 476 km², είναι ορεινό και δασώδες με το 21,4% του εδάφους του να καλύπτεται από δάση, που τα περισσότερα είναι ιδιωτικά και όχι δημόσια. Ο Κέρκης (1434μ ύψος) και ο Καρβούνης (1150 μ. ύψος) είναι τα 2 βουνά που δεσπόζουν στο νησί και σ' αυτά συναντάμε πευκοδάση από αιωνόβια άτομα τραχείας πεύκης και άτομα μαύρης πεύκης αντίστοιχα (Καλατζή Ε., Τσακνάκη Η., 2000).

Φωτογραφία 2. Άποψη του Σεϊτανίου από το όρος Κερκετεύς

Το μικρό και το μεγάλο Σειτάνι, 2 φαράγγια του Κέρκη, που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα και που έχουν εκτός από τη σπάνια μαύρη πεύκη και σπάνια άγρια κυπαρίσσια και κέδρους, ανήκουν στο ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000 των προστατευόμενων βιοτόπων (Χριστοδουλάκη Δ., 1986). Η ιδιαίτερη γλωρίδα της Σάμου, που οφείλεται στο ότι το νησί απέχει μόλις 1200 km² από την Τουρκία, στο πιο κοντινό σημείο Ευρώπης – Ασίας, συνοδεύεται από μια εξίσου σπάνια πανίδα, όπως π.χ. το τσακάλι *Canis aureus* που ζει από όλες τις χώρες της Ε.Ε. μόνο στην Ελλάδα και από όλα τα ελληνικά νησιά μόνο στη Σάμο (η οποία επιλέχθηκε ως χώρος έρευνας από την ομάδα εργασίας του WWF Ελλάς). Εξάλλου «Το καπλάνι της βιτρίνας» της Σαμιώτισσας Άλκης Ζέη, από τα γνωστότερα κείμενα παιδικής λογοτεχνίας, αναφέρεται σε μια ταριχευμένη λεοπάρδαλη, που εκτίθεται σήμερα στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στους Μυτιληνιούς και που πριν από 70 χρόνια πέρασε από την Τουρκία στη Σάμο κολυμπώντας.

Φωτογραφία 3. Γεωγραφικός χάρτης της Σάμου.

Κατά την τελευταία 20ετία έπληξαν το νησί πολλές και μεγάλες πυρκαγιές (Βαλεοντή Α., 1989. Κουμαραδιού Α., 1989) με αποκορύφωμα εκείνη του Ιουλίου 2000, η οποία αποτέφρωσε σχεδόν 90.000 στρέμματα, κυρίως στους κεντρικούς ορεινούς όγκους αφήνοντας μεγάλο μέρος του νησιού απογυμνωμένο από φυτικό κάλυμμα (Ιστορικό δασικών πυρκαγιών Νομού Σάμου, 2003). Την επόμενη χρονιά, τον Νοέμβριο του 2001 σημειώθηκαν εξαιρετικής έντασης πλημμυρικά φαινόμενα (αφού μόνο εκείνο το μήνα καταγράφηκαν πάνω από 1300 mm βροχής ενώ η μέση υπερετήσια βροχόπτωση ανέρχεται συνήθως σε 800 mm βροχής). Ο συνδυασμός καμένων περιοχών και πλημμυρών οδήγησε σε εκτεταμένες καταστροφές σε ημιορεινές και παραθαλάσσιες πόλεις στις εκβολές των χειμάρρων (φαινόμενα λασπορροής) (Ψιλοβίκου Α., 2002).

Φωτογραφία 4. Η φωτιά του 2000 σε φωτογραφία από δορυφόρο.

Φωτογραφία 5. Πλημμύρες στο Καρλόβασι (πηγή: Εφημερίδα «Χαραυγή»).

Τα κριτήρια επιλογής, λοιπόν, του θέματος του ΣΠΠΕ ήταν :

α) Το έντονο ενδιαφέρον των μαθητών να γνωρίσουν τις αιτίες των προβλημάτων των δασών και τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης των καταστροφών.

β) Η επιθυμία τους να πάρουν μέρος σε δενδροφύτευση που τελικά δεν πραγματοποιήθηκε.

γ) Η προθυμία βοήθειας προς τους μαθητές πολλών στελεχών υπηρεσιών (Πυροσβεστικής, Δ/σης Δασών, Δ/σης Γεωργίας) και συλλόγων (Ορειβατικού και Περιπατητικού Συλλόγου Σάμου, Σώματος Εθελοντών Πυροσβεστών).

δ) Η ύπαρξη πολλών σχετικών προς το θέμα της εργασίας στοιχείων στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Σάμου, στη σχολική βιβλιοθήκη του 1^{ου} Γυμνασίου, στο ΚΠΕ Μουζακίου που έχει ως αντικείμενο το δάσος, και, τέλος, αρχεία τοπικών εφημερίδων και περιοδικών.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η καλλιέργεια ενδιαφερόντων στους μαθητές τόσο για το φυσικό όσο και για το κοινωνικό περιβάλλον, η κοινωνικοποίησή τους, η επαφή με φορείς της πόλης τους πέρα από το κλειστό σχολικό περιβάλλον, η ανάπτυξη συνεργατικότητας μεταξύ τους αντί της ανταγωνιστικότητας για τους βαθμούς, η προσωπική τους εμπλοκή στη διαδικασία της μάθησης, η ανάπτυξη της δημιουργικότητας τους ήταν οι κύριοι εκπαιδευτικοί μας στόχοι.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ως μέθοδο υλοποίησης του ΣΠΠΕ ακολουθήσαμε τη βιωματική μαθητοκεντρική μέθοδο project. Στις συναντήσεις μας μια φορά τη βδομάδα στη σχολική βιβλιοθήκη συνήθως παρευρίσκονταν και οι 3 καθηγήτριες και τα 34 μέλη των 5 ομάδων οι οποίες δεν ήταν αυστηρά καθορισμένες καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος (Τσαλίκη Ελ., Γεωργοπούλου Αλ., 1993).

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

α) Αρχικά οι μαθητές τον Νοέμβριο πήραν συνεντεύξεις από δασολόγους και δασοφύλακες της Δ/σης Δασών και υπαλλήλους της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και στη συνέχεια κατέγραψαν τις πληροφορίες που συνέλλεξαν. Οι επισκέψεις επαναλήφθηκαν και πριν την τελική συγγραφή της εργασίας τον Μάιο για επίλυση αποριών που είχαν εντωμεταξύ δημιουργηθεί, όπως και στη Δ/ση Γεωργίας (ΚΕΓΕ) για περαιτέρω διευκρινίσεις για αντιπλημμυρικά έργα. Τον Ιανουάριο επισκεφθήκαμε το Δημαρχείο Καρλοβάσου όπου ο αντιδήμαρχος ενημέρωσε τους μαθητές για τις καταστροφές από τις πλημμύρες του 2001 στην περιοχή και τα απαιτούμενα μέτρα (Körner C., Cramer W., Fritsch U., 2003).

β) Το Νοέμβριο και το Δεκέμβριο τα παιδιά πήραν μέρος σε εκδρομές του Ορειβατικού και Περιπατητικού Συλλόγου στον Καρβούνη και στον Προφήτη Ηλία πάνω από το Βαθύ αντίστοιχα, σε μια προσπάθεια να γνωρίσουν το νησί και τα δάση του με επιτόπια παρατήρηση.

γ) Το Μάρτιο έγιναν δύο εκπαιδευτικοί περιπάτοι, ένας στα Στήνια στη Βλαμαρή, έξω από το Βαθύ, τον οποίο βιντεοσκοπήσαμε και ένας στο απολιθωμένο δάσος στο Σίγρι της Λέσβου και στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας.

Φωτογραφία 6. Μπάζα από οικοδομή.

Φωτογραφία 7. Εγκαταλελειμμένο όχημα σε δασική έκταση.

δ) Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, σ' όλες τις συναντήσεις μας στη σχολική βιβλιοθήκη, οι μαθητές μελετούσαν τα αποσπάσματα που τους δίνανε σε φωτοτυπίες από την πτυχιακή εργασία των Ε.Καλατζή - Η.Τσακνάκη για τη «Δασική βλάστηση της Σάμου» και από τη διδακτορική διατριβή του Δ.Χριστοδουλάκη για τη «Χλωρίδα και βλάστηση της Σάμου». Τα σύγκριναν με άλλα στοιχεία που αφορούσαν γενικά τα δάση της Ελλάδας, τα οποία έβρισκαν σε βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης ή στα βιβλία που μας έστειλε το ΚΠΕ Μουζακίου (Παιδαγωγική ομάδα ΚΠΕ Μουζακίου, 2003). Χρησιμοποίησαν τους υπολογιστές της βιβλιοθήκης για να βρουν πληροφορίες από το Internet, όπως και φύλλα από εφημερίδες τοπικές (π.χ. *Χαραυγή*) και περιοδικά που είχαν γράψει για την πυρκαγιά του 2000 και τις πλημμύρες του 2001. Και βέβαια τα video για τα δάση, οι χάρτες με τη βλάστηση στην Ελλάδα τώρα και παλιότερα, τα διαγράμματα (όπως π.χ. από το ιστορικό δασικών πυρκαγιών Ν. Σάμου της Δ/σης Δασών) ή οι πίνακες (από το ερευνητικό πρόγραμμα του ΑΠΘ του Α.Ψιλοβίκου για τη σχέση των αποτεφρωμένων εκτάσεων με τις καταστροφές από πλημμύρες) δεν αποσκοπούσαν τόσο στο να

μάθουν κάτι συγκεκριμένο, όσο στο να διευρυνθεί η αντίληψή τους για το τι είναι επιστημονική γνώση.

ε) Τον Απρίλιο και το Μάιο συγκεντρώσαμε, εκτός από το υλικό για τα δάση, τα προβλήματα τους και τις λύσεις, ιστορίες που οι μαθητές έγραψαν με βάση τις μέχρι τότε εμπειρίες τους και τη φαντασία τους, ζωγραφιές που εμπνεύστηκαν από τις εκδρομές ή τα βιβλία, φωτογραφίες. Φτιάξαμε επίσης μια μακέτα της Σάμου με τις καμένες και μη εκτάσεις, μικρογραφία της μακέτας του Δασαρχείου, που έδειχνε την κατάσταση των δασών στο νησί πριν από 30 χρόνια. Το Μάιο έγινε η τελική συγγραφή της εργασίας στον υπολογιστή και την τυπώσαμε με τη βοήθεια του εκτυπωτή που πήρε το Γυμνάσιο για τη συμμετοχή του στο ΣΠΕΕ. Επίσης με τον βιντεοπροβολέα από το ΣΠΕΕ είδαμε στη βιβλιοθήκη το βίντεο που γυρίσαμε στα Στήνια.

Φωτογραφία 8. Μακέτα της ομάδας Π.Ε.

5. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

α) Οι μαθητές που ήδη είχαν δηλώσει συμμετοχή στην περιβαλλοντική ομάδα συμπλήρωσαν το Νοέμβριο ένα αρχικό ερωτηματολόγιο σχετικά με τις προσδοκίες τους από το πρόγραμμα και τις υπάρχουσες γνώσεις τους για τα προβλήματα των δασών και τις λύσεις. Τον Απρίλιο συμπλήρωσαν ένα τελικό ερωτηματολόγιο για το κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι τους και ποιες ήταν εκείνη τη στιγμή οι γνώσεις τους.

β) Η βασική αξιολόγηση, όμως, γινόταν κάθε μέρα με την έκφραση των παραπόνων τους, των διορθώσεων που πρότειναν, των παρατηρήσεων τους και, κυρίως, του ενθουσιασμού τους ή όχι για τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

γ) Την παρακολούθηση του video από τον περίπατο στα Στήνια, όπου μιλούσαν τα παιδιά για όσα βλέπαμε στο δάσος, ακολούθησε κριτική στη βιβλιοθήκη. Το ίδιο video το προβάλαμε και στη γιορτή του σχολείου, κατά την παρουσίαση των εργασιών της Ευέλικτης Ζώνης.

δ) Για να βρεθεί η τελική μορφή της γραπτής εργασίας μας, οι μαθητές από την αρχή σύγκριναν διάφορες εργασίες Π.Ε. από παλαιότερα προγράμματα σχολείων της Σάμου καθώς και βιβλία Π.Ε. (Tyler Miller G., 2004) και δήλωσαν πολύ ευχαριστημένοι από τη δική μας, γιατί περιέλαβε φωτογραφίες τους, ατόφια κείμενα και ποιήματά τους και ζωγραφιές τους.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η εργασία μας παρουσιάστηκε στις 18-06-2004 στο 1^ο Λύκειο Σάμου, μαζί με την άλλη εργασία Π.Ε. του σχολείου μας και τις υπόλοιπες του νομού, και προβλήθηκε στην τοπική τηλεόραση και

τις εφημερίδες με επαινετικά σχόλια λόγω της σύνδεσης του σχολείου με την προστασία των δασών, ένα θέμα ζωτικής σημασίας για τη Σάμο.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων των μαθητών με διάφορους φορείς της τοπικής κοινωνίας τα σχόλια ήταν θετικά και ενθαρρυντικά, επειδή οι άνθρωποι αυτοί ήταν γνώστες των προβλημάτων και είχαν την ελπίδα πως η επαφή των παιδιών με αυτά θα τα προετοίμαζε ώστε να γίνουν αργότερα συνειδητοί πολίτες και να συμβάλουν στην πρόληψή τους. Τα μέλη του Ορειβατικού και Περιπατητικού Συλλόγου Σάμου με μεγάλη χαρά δέχτηκαν τους μαθητές στις εκδρομές τους. Παρόλα αυτά τα αρνητικά στοιχεία συνυπήρχαν με τα θετικά.

α) Η συμμετοχή των μαθητών στις πρώτες εκδρομές του Ορειβατικού ήταν πολύ μικρή. Στη συνέχεια οι προγραμματισμένες εκδρομές ήταν σε μέρη με αυξημένη δυσκολία πρόσβασης (π.χ. στο Κακοπέρατο). Οι συνεντεύξεις δεν συνοδεύτηκαν από επιτόπιες παρατηρήσεις μαζί με τους δασολόγους, λόγω των σχολικών υποχρεώσεων των παιδιών που είχαν διαγωνίσματα. Ούτε πραγματοποιήθηκαν οι δύο δενδροφυτεύσεις (που η Δ/νση Δασών πρόθυμα οργάνωσε σε συνεργασία με το Δήμαρχο Βαθέος, που θα μας προμήθευε το λεωφορείο του Δήμου για τη μετάβαση των μαθητών), λόγω των άσχημων καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν και του φόβου γονέων και διευθύντριας μήπως αρρωστήσουν τα παιδιά. Από την άλλη πλευρά τα ίδια τα παιδιά εκδήλωναν από την αρχή ενθουσιασμό για αυτές ακριβώς τις επισκέψεις και δενδροφυτεύσεις και απογοητεύτηκαν. Πάντως αποζημιώθηκαν με τις εκπαιδευτικές εκδρομές.

β) Άλλο πρόβλημα ήταν το πλήθος των 34 παιδιών της ομάδας, καθώς έπρεπε να συναντιόμαστε όλοι μαζί στη βιβλιοθήκη. Όμως, από την άλλη πλευρά, μόνο με αυτό τον τρόπο μπορούν να έρθουν σε επαφή με το θέμα του περιβάλλοντος οι μαθητές στο σύνολό τους και όχι μόνο οι επιμελείς που μπορούν να γράψουν τελικά την εργασία. Μόνο μέσα από το σύνολο των παιδιών μπορούν να αναδειχθούν λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά ταλέντα που κανείς δεν υποψιαζόταν και να τονωθεί η αυτοπεποίθηση των μαθητών με χαμηλούς βαθμούς. Βέβαια, τελικά, λίγοι ήταν αυτοί που κράτησαν σημειώσεις και τις μετέγραψαν σε πληροφορίες. Λίγοι επίσης ήταν εκείνοι που χρησιμοποίησαν υπολογιστές. Η γνωριμία όμως των παιδιών, Α΄ Γυμνασίου κυρίως, μεταξύ τους και με μεγαλύτερους, με αφορμή κάποιο κοινό αντικείμενο, ήταν από τα θετικά του προγράμματος. Θετικό ήταν, άλλωστε, η ποικιλία των δραστηριοτήτων και η ελευθερία στον τρόπο χειρισμού του υλικού, όπως και η χρήση υπολογιστή, video, εκτυπωτή και βιντεοπροβολέα για δικά τους δημιουργήματα. Η συγγραφή της εργασίας έγινε όμως κυρίως από τις τρεις καθηγήτριες, καθώς ο Μάιος είναι περίοδος προετοιμασίας για τις εξετάσεις.

γ) Η συνεργασία ήταν δύσκολη αλλά ωφέλιμη τόσο μεταξύ των παιδιών όσο και μεταξύ των καθηγητριών της ομάδας, καθώς έπρεπε να βρεθεί κοινή οδός για τον τρόπο διεξαγωγής του ΣΠΠΕ και συγγραφής της εργασίας. Η συμπλήρωση των εντύπων, τα οικονομικά και τα χρονοδιαγράμματα αποτελούσαν πηγές άγχους όσο και οι μέθοδοι της προσέγγισης των μαθητών και του θέματος της εργασίας, καθώς έλειπε η προηγούμενη σχετική πείρα και κυριαρχούσε ο αυτοσχεδιασμός. Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου για τα παραπάνω ζητήματα ήταν πολύ ωφέλιμη και κατατοπιστική.

δ) Η κα Πρασίνου, η διευθύντρια του 1^{ου} Γυμνασίου Σάμου, μας βοήθησε επίσης στην εκτέλεση του προγράμματος με την κατανόησή της σχετικά με τις ανάγκες πραγματοποίησης των συναντήσεων της ομάδας στη βιβλιοθήκη και τη σχετική τροποποίηση του ωρολόγιου προγράμματος μετά από συνεννόησή μας με τους καθηγητές του Γυμνασίου. Ο κ. Αγγελής, πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του Γυμνασίου, μας ενθάρρυνε, όπως και ο κ. Διακογιάννης, υπεύθυνος της σχολικής βιβλιοθήκης που, καθώς ήταν παρών στις συναντήσεις μας, οι παρατηρήσεις του ήταν πολύτιμες. Ο κύριος εμπνευστής όμως της όλης προσπάθειας ήταν τα παιδιά, των οποίων δείγματα των γνώσεων και της φαντασίας τους είναι τα παρακάτω κείμενα:

«...»

Νίκος Πανουράκης, Α4

Το δάσος είναι ωραίο
Και έχει έναν μεγάλο αρουραίο.
Άνθρωποι ρίχνουνε σκουπίδια
Που όταν πας εκεί
Αποκτάς μεγάλα φρύδια.
Υπάρχουν νόμοι που τα προστατεύουν
Αλλά μπορούνε και να τους κλέβουν.
Βάζουνε φωτιά στα δάση
Μέχρι που σου έρχεται μια τάση
Ότι φεύγει ένα κομμάτι δασών από την πλάση
Μολύνουν και τα ποτάμια
Που το καλοκαίρι κάνουν πολλά μπάνια.

Ορτύκιος και Ορτυκία: ο γάμος τους στο δάσος

«Μια φορά και έναν καιρό μέσα στο δάσος τα ζώα του ήταν αναστατωμένα. Όλα τα ζώα προετοιμάζαν το χώρο στα μεγάλα πεύκα, που ήταν δροσερός και δεν είχε πολύ ήλιο, για το γάμο των ορτυκίων.

Τα ορτύκια, δηλαδή ο Ορτύκιος και η Ορτυκία, πέταγαν σε πελάγη ευτυχίας. Οι γριές ποντικές ήταν οι παράνυφες. Τον γάμο τον τέλεσε ο κύριος Ασβός που ήταν σοφός και επειδή στα νιάτα του είχε παρακολουθήσει αληθινό γάμο.

Η τελετή ήταν τέλεια. Οι κίσσες έκλαιγαν από χαρά που η φίλη τους παντρεύτηκε. Ο κούνελος έπαιζε τα όργανα. Στο τέλος όλα τα ζώα κάθισαν και έφαγαν. Οι γριές ποντικές είχαν ετοιμάσει ένα τέλειο γεύμα. Ο Ασβός σήκωσε το ποτήρι του λέγοντας: μια πρόποση στα δυο ορτύκια. Χίλια χρόνια να ζήσουν! Αμέσως μετά άρχισε να λέει μια από τις ευχάριστες ιστορίες του. Έτσι κύλησε η μέρα».

Περιπέτεια στο δάσος!

«Πήγα πριν ένα μήνα περίπου σε ένα δάσος που είναι πιο πάνω από το Γυμνάσιό μας, Τη Στήνια. Εκεί πήγα με το Μένιο, το Μπεζάνη και άλλα δέκα παιδιά. Μου άρεσε πάρα πολύ. Τα πολλά δέντρα που χάνεσαι μέσα στο τεράστιο δάσος. Είναι πάρα πολύ ωραία για κατασκήνωση. Να ξυπνάς με το κελάηδημα των πουλιών και να πλένεσαι με το δροσερό νερό από το ρυάκι. Πριν μια βδομάδα που είχαμε πάει κάναμε πόλεμο με αεροβόλα και νικήσαμε αφού κρυβόμασταν ανάμεσα στα δέντρα. Δηλαδή κάναμε κάτι σαν

κλεφτοπόλεμο, βάξαμε και ένα παιδί από την ομάδα να κάνει ότι είχε χαθεί, έτσι για δόλωμα.

Ακόμη ήταν ωραίο γιατί ξένοιαζες από τα μαθήματα, τη φασαρία της πολύς και τις υποχρεώσεις. Πηγαίναμε προς μια βουνοπλαγιά που άμα γλιστρήσεις, καταρακυλάς και μετά πάλι

από την αρχή. Στενοχωρήθηκα γιατί είδα ξυλοκόπους να κόβουν τα καημένα, αβοήθητα και ωραία δεντράκια. Το καλό ήταν πως τα έκοβαν αραιά. Αλλά σε μια στιγμή ακούσαμε ένα θόρυβο από ένα θάμνο. Οπλιστήκαμε και ετοιμαστήκαμε. Πετάχτηκε ξαφνικά ένα αγριογούρουνο. Το είδαμε φάτσα με φάτσα. Σα πάνω έκανε αυτό, σα κάτω κάναμε εμείς».

Φωτογραφία 9. Άγρια κυπαρίσσια στο Σεϊτάνι.

Φωτογραφία 10. Κέδροι στο Μεγάλο Σεϊτάνι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βαλεοντή Α. (1989), Φωτογραφική περιήγηση στην καμένη Σάμο, *Απόπλους*, τεύχη 2-3, Σάμος.
2. Ιστορικό δασικών πυρκαγιών Νομού Σάμου, Περίοδος 1993-2002, έκδοση Δ/νσης Δασών Αιγαίου, Απρίλιος 2003, Σάμος.
3. Καλατζή Ε., Τσακνάκη Η. (2000), *Δασική βλάστηση της Σάμου*, ΤΕΙ Λάρισας, Τμήμα Δασοπονίας (Παράρτημα Καρδίτσας), Πτυχιακή Εργασία, Καρδίτσα.
4. Körner C., Cramer W., Fritsch U. (2003), *Vulnerability of European ecosystems facing an increasing drought risk international workshop of the EU-concerted action of AVEC*, 10-12 April 2003, Samos.
5. Κουμαραδιού Α. (1989), Οι πυρκαγιές λυμνώνονται τη Σάμο, *Απόπλους*, τεύχη 2-3, Σάμος.
6. Παιδαγωγική Ομάδα ΚΠΕ Μουζακίου (2003), *Επιλεγμένα θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ΚΠΕ Μουζακίου*, Καρδίτσα.

7. Tyler Miller G. JR. (2004), *Βιώνοντας στο περιβάλλον I: Αρχές περιβαλλοντικών επιστημών*, Ίων, Αθήνα.
8. Tyler Miller G. JR. (2004), *Βιώνοντας στο περιβάλλον II: Προβλήματα περιβαλλοντικών συστημάτων*, Ίων, Αθήνα.
9. Τσαλίκη Ελ., Γεωργοπούλου Αλ. (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Gutenberg, Αθήνα.
10. Χριστοδουλάκη Δ. (1986), *Η χλωρίδα και η βλάστηση της Σάμου*, διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Βιολογίας, Πάτρα.
11. Ψιλοβίκου Α. (2002), *Έρευνα παρακολούθησης των αλλαγών στις αποτεφρωμένες εκτάσεις της Σάμου και των επιπτώσεων αυτών στη διάβρωση των εδαφών, στην εκδήλωση πλημμυρών και στην υποβάθμιση των υδατικών πόρων*, Ερευνητικό πρόγραμμα 20342, Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.